

Skabb

Vårdhygieniska rutiner inom kommunal vård och omsorg i Kronobergs län

Framtagen av

Medicinskt ansvarig sjuksköterska
Vårdhygien Region Kronoberg

Godkänd och fastställd av

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Utgåva

01

Fastställd

2018-02-09

Ersätter

Giltig från

2018-02-09

Denna rutin är ett komplement till den nationella Vårdhandboken, www.vardhandboken.se, se avsnittet Skabb.

Allmänt

Skabb är ett kvalster som trivs i huden hos människor. Det är obehagligt att bli drabbad men är inget farligt och har inget med dålig personlig hygien att göra.

Skabb kan ge upphov till två sjukdomstillstånd: vanlig skabb med relativt låg smittsamhet samt krustös skabb som är mer smittsam och främst drabbar individer med nedsatt immunförsvar.

Alla patienter har enligt Hälso- och sjukvårdslagen rätt till samma medicinska omhändertagande, bemötande och omvårdnad. Medicinsk utredning och behandling får inte förhindras eller fördröjas på grund av skabb.

Personal och patient

Om personal eller patient drabbas av skabb och misstänker att hen varit i verksamheten obehandlad så är det av största vikt att meddela närmaste chef eller sjuksköterska. Detta för att åtgärder för att minska smittspridning ska kunna påbörjas så snart som möjligt. MAS ska informeras.

Symtom

Det vanligaste symtomet är svår klåda, som ofta är sömnstörande samt ospecifika utslag och rivmärken. Symtomen debuterar 4-6 veckor efter smittillfället och beror på en överkänslighetsreaktion på ämnen som skabbdjuret utsöndrar.

Den som har haft skabb med klåda tidigare får vid återsmitta klåda redan efter 48 timmar. Klåda kan uppstå var som helst på kroppen, utom huvudet. I huden ses framför allt rivmärken, eksem och ytliga hudinfektioner.

Smittsamhet

Skabb smittar genom nära, lite längre kroppskontakt, sannolikt mer än 5 minuter. Den kan även spridas via kläder, sängkläder, möbler och mattor främst vid krustös skabb.

Skabbdjur lever 2-3 dygn i textilierna. Vid fjällande hud kan överlevnaden vara något längre. Skabbdjuret är känsligt för uttorkning och överlever inte 50 °C.

Personer som smittats med skabb men ännu inte visat några symtom räknas som smittsamma.

Behandling

Efter diagnos ska patienten och alla nära kontakter, oberoende av symtom eller ej, behandlas samtidigt. Lokala avvikelser kan förekomma. Vid utbredda förändringar och krustös skabb rekommenderas två behandlingar med en veckas mellanrum i övrigt en behandling.

Ansvarsfördelning	
MAS	Har ansvar för att rutiner finns tillgängliga.
Enhetschef motsvarande	Har ansvar för att hygienrutiner är kända och följs, samt tillhandahåller skyddsutrustning. Informerar alla berörda. Kartlägga smittspridning enligt checklista vid konstaterad skabb tillsammans med sjuksköterska.
Sjuksköterska	Informerar MAS vid misstanke om smittspridning. Kartlägga smittspridning enligt checklista vid konstaterad skabb tillsammans med enhetschef.
Läkare	Diagnostiserar och ordinerar behandling. Konsulterar hudläkare vid behov.
Vårdhygien Region Kronoberg	Kontaktas för rådgivning.

Vårdhygieniska aspekter

Rutiner vid skabb på särskilt boende, gruppboende, ordinärt boende och korttidsboende före och under behandling	
Vårdtagare med konstaterad smitta	Ska vistas i egen lägenhet/rum med egen toalett/dusch tills behandling har genomförts.
Se checklista- behandling	Måltider serveras i lägenheten. Porslin, bestick mm hanteras som vanligt. Inga gemensamma aktiviteter under pågående behandling. Vid krustös skabb kan vårdtagaren vistas utanför lägenheten efter första behandlingen men bör undvika att sitta i textilmöbler alternativt övertäcks möbelen med ett lakan tills båda behandlingarna är genomförda.

Personal	<p>Basala hygienrutiner samt långärmade engångs plastförkläden och nitrilhandskar med långt skaft ska användas vid omvårdnad av alla vårdtagare som har skabb eller varit i nära kontakt med någon som kan vara smittad med skabb.</p> <p>Detta gäller även om personal har varit i nära kontakt med någon som är smittad av skabb och sedan arbetar på annan enhet.</p> <p>Rutinerna ska gälla tills avskrivning kan ske.</p>
Besök	<p>Undvik hudkontakt vid risk för smitta åt något håll. (vårdtagare-anhörig). Före besök bör städning ske på lämpligt sätt, för att undvika smitta.</p>
Gemensamma aktiviteter, måltider och dagvård	<p>För dem där ingen misstanke om smitta finns fortgår gemensamma aktiviteter som tidigare.</p>
Textilier/Möbler Se även checklista	<p>Tvätt läggs i tvättsäck i lägenheten.</p> <p>Det som inte kan tvättas i maskin t ex skor, handskar, möbler, huvudbonad läggs och försluts i plastsäck eller plastpåse i 5 dygn. Möbler i textilmaterial som inte kan läggas i plastsäck eller plastpåse, täcks med ett lakan i 5 dagar.</p>
Material	<p>Flergångsmaterial som tex termometer torkas av med ytdesinfektion.</p> <p>Blodtrycksmanschett tvättas i 60° alternativt läggs i plastpåse i 5 dagar.</p>
Hjälpmedel	<p>Textilier tvättas 60°. De delar som inte går att tvättas i maskin eller tål ytdesinfektion, täcks över med plast eller lakan i 5 dagar.</p> <p>Rullstol, rollator och dylikt tvättas med rengöringsmedel och vatten och när ytan har torkat torkas den sedan med ytdesinfektionsmedel.</p>

Efter behandling	
Vårdtagaren	<p>Duscha och byt till rena kläder.</p> <p>Vårdtagaren är inte längre smittsam.</p> <p>Symtom med klåda och rodnad kan kvarstå ibland upp till 3 veckor.</p> <p>Kvarstående klåda mer än 4 veckor kan tyda på återsmitta. Kontakta sjuksköterska.</p>
Gemensamma aktiviteter, måltider och dagvård	<p>Inga restriktioner.</p>

Avskrivning	Tio veckor efter att det sista konstaterade fallet behandlats och inga nya fall har tillkommit.
--------------------	---

Rutiner för personal med konstaterad skabb eller som har symptom på skabb	
Före och under behandling	<p>Chef och sjuksköterska på enheten informeras!</p> <p>Boka tid på vårdcentral. Det är att föredra om skabb kan konstateras genom att skabbdjur hittas vid undersökning innan behandling.</p> <p>Under behandlingsdygnet kan personalen inte arbeta pga av att basala hygienrutiner inte kan följas. Ny insmörjning av lokalbehandling ska ske efter varje handtvätt. Viktigt att de personer som har haft nära relationer med den som är smittad med skabb, behandlas samtidigt.</p>
Personalutrymmen	<p>Se över gemensamma utrymmen. Inga gemensamma filter, koftor, jackor etc tills avskrivning.</p> <p>Rengör personalrum noggrant. Hudflagor och krutor kan innehålla skabbdjur.</p> <p>Möbler och mattor packas in i plast alternativt täcks över med lakan i 5 dygn.</p>
Efter behandling	Smittfrihet efter 24 timmars behandling och rengöring av kläder och sängkläder etc.

Bilagor

Checklista vid konstaterad skabb (ansvarig sjuksköterska/enhetschef)		Datum
Kartläggning	<p>Gör en lista över alla exponerade vårdtagare och personal på enheten/hemtjänstgruppen.</p> <p>Kartlägg andra personer som deltagit i vården eller haft nära fysisk kontakt med vårdtagaren.</p> <p>Se till att all personal som kan ha utsatts för smitta får information. Säkerställ att information har mottagits genom signeringslista. Tänk även på personal som har varit inne tillfälligt på enheten.</p> <p>Säkerställ att all personal som ska arbeta på enheten känner till de direktiv som finns för att undvika smittspridning. Tänk även på personal i bemanningspool, nattpersonal, sjuksköterskor kvällar, nätter och helger samt arbetsterapeuter och fysioterapeuter.</p> <p>Kartlägg symtom och symtomdebut. Använd insjuknanderapport. Sjuksköterska på enheten ansvarar.</p> <p>Kartlägg vilka utrymmen som kan vara berörda.</p>	
Diagnostik	<p>Inspektera samtliga exponerade.</p> <p>Observera nyttillkommen klåda med hudförändringar.</p> <p>Patientansvarig läkare kontaktas.</p> <p>Personal med symtom kontaktar sin vårdcentral.</p>	
Skyddsutrustning	<p>Se till att skyddsutrustning finns tillgänglig.</p>	
Behandling	<p>Ordineras via ansvarig läkare efter kartläggning.</p> <p>Vid enstaka fall och kortvarig exponering kan behandling avgränsas.</p> <p>Vid krustös skabb och vid långvarig smittexponering görs en bedömning om exponerad boende och personal ska behandlas.</p> <p>Klåda kan kvarstå 2-4 veckor efter behandling pga av allergisk reaktion på lokalbehandlingsmedlet.</p>	
Rengöring/Sanering	<p>Samordna behandling, städning och tvätt för att undvika reinfektion.</p>	

Checklista för behandling och hygienåtgärder vid skabb	Datum
Vid all vård, behandling och sanering ska personalen ha långärmat plastförkläde och handskar med långt skaft.	
När behandlingen genomförs ska personalen ha långärmat engångs plastförkläde och handskar. Vid insmörjning av huden ska huden så långt som möjligt vara fri från fjäll och krustor. Om omsorgstagaren har sår, kontakta sjuksköterskan för handläggning av detta område.	
Naglar på tår och händer ska vara kortklippta. Vid behov ska naglarna skrubbas och ev petas innan insmörjning. Smörj även under naglarna.	
Duscha och tvätta huden före behandling. Huden ska vara insmord med den behandlande salvan under 24 timmar och om den tvättas av, t ex på händerna, ska händerna omgående smörjas in igen. Huvudet ska endast smörjas på ordination.	
Smörj mellan skinkorna, underlivet (ej slemhinna) och för männen även under förhuden och ollonet. Smörj efter varje byte av inkontinenshjälpmedel.	
Efter avslutad behandling ska omsorgstagaren byta till rena kläder och få rena handdukar. Sängen ska bäddas ren.	
Kläder, handdukar, sängkläder och alla andra textilier t ex badrumsmatta ska tvättas i 60 °C alternativt vädras i 5 dygn. Det är viktigt att tvätta i nära anslutning till behandlingen.	
Kuddar och täcken tvättas i 60 °C eller vädras 5 dygn alternativt packas i plastpåse i 5 dygn.	
Tofflor, handskar, ev prydnadskuddar samt filtar, som inte går att tvätta, packas i plastpåse i 5 dygn.	
För att få bort fjäll och krustor ska noggrann städning/rengöring av rummet utföras. Städmaterial ska vara rumsbundet. ”Favoritfåtölj” ska dammsugas. Är inte detta möjligt kan ett lakan läggas över i 5 dygn. Släng omedelbart dammsugarpåsen efter användning. Dammsugarmunstycket ska vara personbundet. I annat fall förordas inte dammsugning.	
Hjälpmedel som rullstolar och rollatorer mm rengörs med rengöringsmedel och vatten och avtorkas därefter med ytdesinfektionsmedel (på torr yta). Textila delar som inte går att tvätta i 60 °C täcks med ett lakan i 5 dygn.	
Viktigt med noggrannhet i både städning och insmörjning.	
Behandling och hygienåtgärder utförda av: _____ Datum _____	

Signeringslista

Namn medarbetare	Information om skabb mottagen sign.	Behandlad med Tenutex sign.	Upplevda symptom före behandling